

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ
ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

ΤΡΑΓΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Σ' ένα χωριό της Μακεδονίας, στον 18ον αιώνα. Ο Μητροπολίτης Ίωάννης και η φοβερή ιστορία του. Χριστιανοί και Τούρκοι. Μιά δραματική λειτουργία. Το χωριό που ετεύρνεψε. Μέσα στην Άγια Παρασκευή. Ο Άλλης στη Λέρισα. Συνάντησις αδελφών. Τραγωδία σε τζαμί. Η σφαγή του Μητροπολίτου. Ο άπαρχενισμός του αδελφού του κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Κατά το έτος 1759, την ημέρα των Χριστουγέννων, σ' ένα Μακεδονικό χωριό, συνέβη ένα δραματικό γεγονός, που αναφέρεται και σήμερα ακόμη μ' ενθύμια από τους κατοίκους του.

Το χωριό αυτό ονομάζεται Νότια και απέχει 20 ώρες από τη Φλώρινα. Πρω της απελευθερώσεως της Μακεδονίας, τα Νότια ήταν ένα άσημαντο χωριουδάκι, με 200 κατοίκους, όλους Όθωμανούς. Παλαιά θύω, κατά τον 18ον αιώνα, οι πρόγονοί του ήταν Χριστιανοί και αναγκάστηκαν να τουρκέψουν υπό τις ακρόλυθες περιστάσεις:

Το χωριό είχε άπομεινει ή μόνη χριστιανική γωνιά μέσα σε όλη την περιφέρεια. Τα άλλα χωριά, οι συνοικισμοί κλπ. είχαν αναγκασθεί να δεχθούν τη θρησκεία του Μωάμεθ, το ένα μετά το άλλο. Γι' αυτό, οι κάτοικοι τών Νοτιών υπέφεραν τα πάνδεινα, όχι μόνο από τους Τούρκους, αλλά και από τους έξωκοτες, οι όποιοι τους κατεδίωκαν χειρότερα από τους πρώτους, με λύσσα.

Τέλος, ο Μητροπολίτης Μογιάνων Ίωάννης, ο όποιος αναγκαστικά είχε μεταθέσει την έδρα του στο μόνο χριστιανικό χωριό, έκαιώθηκε ότι δεν ίσχυε άλλος τρόπος σωτηρίας του ποιμνίου του, παρά να υποκινηθή στη βία: Δηλαδή να δεχθή φαινομενικά το Μωαμεθανισμό και να περιμένει βύστερα με υπομονή ναρθούν καλύτερες ημέρες ψυχικής και σωματικής άπολυτώσεως.

Τη σκληρή αυτή άπόφασι του ο Μητροπολίτης εφύλαξε για πολλόν καιρό μυστική... Τέλος, την άνεκούνισαν στον αδελφό του Δημήτρη, ο όποιος ήταν γερογός, και την παραδέχτηκε στενάφοντας. Άπεράσισαν λοιπόν να την άνακοίνωσουν και στους άλλους κατοίκους την ημέρα των Χριστουγέννων, μετά τη λειτουργία.

Το πρωί της 25ης Δεκεμβρίου 1759 ή καμπάνες της Άγιας Παρασκευής, της μόνης έκκλησίας του χωριού, έσημαναν καλώντας τους Χριστιανούς στη λειτουργία της Γεννήσεως του Σωτήρος, που θα ήταν και ή τελευταία λειτουργία τους...

Ανυπόστατοι οι Νοτιώτες, άντρες, γυναίκες, παιδιά, με τα γιορνά τους, έπήγμαν στην έκκλησία, ή όποια σε λίγο έγέμισε κόσμο... Κεριά έκαιγαν στα μανουάκια και ο μικρός πολυέλεος ήταν κατάφοτος...

Και ή λειτουργία άρχισε κατανυκτική. Οι ψάλτες έψελναν μελωδικά τα τροπάκια της Γεννήσεως και ο χορός των παιδιών κρατούσε το ίσο:

«Η Γεννήσις σου, Χριστέ, ο Θεός ήμών, άνέτειλε τώ κόσμω τώ πρώτ το της γνώσεως...»

Και ο άριστερός ψάλτης έσυνέχισε:

«...έν αυτή γαρ οι τοίς άστροίς λατρεύοντες, υπό άστέρος εδιδάσκοντο σε προσκυνείν τον ήλιον της Δικαιοσύνης και σε λατρεύειν έξ ήνους άνατολών...»

«Η λειτουργία έπροχώρησε κανονικά... Ο Μητροπολίτης έδγηκε στην «Ρωαία Πύλη και έδιάβασε το Εύαγγέλιο της Γεννή-

σεως, που το κρατούσαν άνοιχτό ο άσπρομάλλης παπάς της Άγιας Παρασκευής και ο διάκος. Όλοι όμως άντελήφθησαν τότε ότι ή φωνή του Μητροπολίτου δεν ήταν σάν άλλους σταθερή, ότι κάτι άλλόκοτο ήταν σε όλο του το φέρεσιμό σήμερα, και άραούσαν και τον έκύτταζαν...»

Μετά το τέλος του Εύαγγελίου, ο Μητροπολίτης έτραβήχτηκε μέσα στο Ίερό, έγρονάτισε σε μία μυστική γωνία και με σντριβή καρδιά προσευχήθη, παρακαλώντας το Θεό να του δώση την ψυχική δύναμη που του χρειάζεται για ν' αναγγείλη στο ποιμνίό του τη φοβερή άπόφασι...

Τέλος, έσπρώθη... Η λειτουργία είχε τελειώσει. Ο Μητροπολίτης Ίωάννης φανερώθηκε στην «Ρωαία Πύλη, τρέμοντας από σνγκωνισμοί, και με λίγα, αλλά παλλόμενα από τόν πόνο λόγια τους έξηγήσε την έπαιστακή άνάγκη ενά προσχώρησον όλοι στη θρησκεία του Μωάμεθ.

— Δέν ερωτάμέθα, ελπε, εις τους πρώτους του Χριστιανισμού χρόνους, όπου οι άνθρωποι προτιμούσαν να υποστούν φοβερότατα μαρτύρια, παρά ν' άρηθούν τον Ίησού Χριστό. Στη σημερινή εποχή ή θρησκεία του Χριστού εινε στερεά θεμελιωμένη και ή περιστάσεις της ζωής εινε άλλες... Γι' αυτό εινε άνάγκη, παιδιά μου, να πούμε το παρό αυτό ποτήρι και ν' αλλάξουμε φαινομενικά την πίστα μας, για να ήσσουμε χάριν της πατριδος μας, ως να έλθη ή ημέρα της όριστικής άπολυτώσεως ψυχών και σωματών!... Η ενλογία του Κυρίου έπάνω σας!... «Άς δώσουμε τόν αδελφικό άσπασμό και άς παρακαλέσουμε το Θεό να μάζ δώση την ήτοιμνη που χρειάζεται σε μία τέτοια σκληρή δοκιμασία!... Ο Θεός, που τα ξέρει όλα, θα μάζ σνγ-

χωρήσι!...

Ο ιστορικός της Μακεδονίας Πέτρος Παπαγεωργίου μάζ πληροφορεί ότι δραματικά υπήρξαν τα έπακολοθήσαντα γεγονότα. Η έκκλησία άντηχοίσε από το θόρυβο και την κατάληξη και όλοι κλαίοντας φιλούσαν ο ένας τόν άλλον και δεν ήξεραν τί τους έπεφίμενε...

Η πράξις της έξωμοσίας γράφτηκε σε άρχαιο πολίτωμο Εύαγγέλιο, στην τελευταία λεική σελίδα. Το Εύαγγέλιο αυτό σώζεται ακόμη στ' αρχεία της Κοινότητος και φυλάγεται ως έθνικό κειμήλιο.

Επειτα οι παπάδες και οι ψάλτες της έκκλησίας κατέστρεψαν το δισκοπότηρο, τους σταυρούς, τα έξαπτέρυγα και τ' άλλα ίερά σκεύη του ναού και τέλος έμάζωσαν δια τα εικονίσματα στο προαίλιο της έκκλησίας και τα έκαψαν. Και όλα αυτά τα έκαναν για να μη τα πάρουν οι Τούρκοι και τα μαλίνουν. Μόνο την εικόνα της Άγιας Παρασκευής δεν έκαψαν, αλλά έσκαψαν βαθεία στον τοίχο της έκκλησίας και την έκρυψαν εκεί. Και σήμερα ακόμη οι Νοτιώτες γιορτάζουν την ημέρα της Άγιας Παρασκευής, της αγχίας των προστατίας.

Ο Μουφτής της Φλωρίνης έπηγε στα Νότια και έβαλε όλους

Υπέρθυρα του Μητροπολιτικού Ναού του Πράτι, στην επαρχία Τσοκάνης

(Έργο του Α. Ντελαρόμπτα)

